

Україна у фокусі

3 – 9 вересня 2012 року

ЗМІСТ

I. Огляд політичних подій за тиждень.....	3
II. Аналітична довідка.....	4
<i>Медіа і комунікації.</i>	
Журналістський протест і відключення телеканалу «ТВі»: зачистка медійного поля триває.....	4

I. Огляд політичних подій за тиждень

3
вересня

Близько 20 журналістів із інтернет-видань «Українська правда», «Телекритика», телеканалу ТВі та інших пікетували виступ Віктора Януковича на Всесвітньому газетному конгресі та форумі редакторів. Мас-медійники тримали в руках плакати, протестуючи проти згортання свободи слова в Україні. Акція була мирною, проте охорона форуму перешкоджала їй, спочатку не пропускаючи журналістів із плакатами до зали, а потім силою відбираючи їх у них. Присутні в залі представники закордонних ЗМІ активно знімали учасників акції, однак Президент Віктор Янукович ніяк не відреагував на те, що відбувалося у залі форуму.

4
вересня

Юлія Тимошенко закликала Європарламент визнати вибори такими, що не відповідають європейським нормам ще на стадії передвиборної кампанії. Це звернення європарламентарям передала донька Тимошенко Євгенія. За словами экс-прем'єра, уже зараз зрозуміло, що демократичні сили не зможуть побороти фальсифікації на виборах і що вибори не можна визнавати легітимним, коли до них не допущені опозиційні лідери.

5
вересня

В Україні продовжують вимикати опозиційний телеканал ТВі з кабельних мереж. За повідомленням прес-служби каналу, на сьогодні ТВі вимкнуло вже 80 кабельників. За словами генерального директора каналу Миколи Княжицького, ТВі позбавляють кабельного мовлення, починаючи із західних міст та закінчуючи Донецькою областю. Це відбувається під тиском Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Найбільший оператор кабельного телебачення компанія "Воля", що надає послуги в 20 містах України, перевів опозиційний канал ТВі із соціального і базового пакетів у розширений, який коштує дорожче і має менше передплатників. Відтак тільки в Києві ТВі втратить півтора мільйона глядачів, тобто дві третини киян.

Виборчий список об'єднаної опозиції може зазнати змін. Зокрема, звітди можуть виключити кандидатів, які не задекларували свої статки. Про це в інтерв'ю "5 каналу" заявив член Ради об'єднаної опозиції Анатолій Гриценко.

7
вересня

Вищий адмінсуд (ВАСУ) повернув Арсенію Яценюку позов проти Президента, в якому опозиція звинуватила главу держави в тому, що він порушив Конституцію та свої обіцянки, підписавши пенсійну реформу, податковий кодекс, закон про держбюджет. Як пояснили у ВАСУ, опозиціонер не достатньо обґрунтував свої вимоги, а заяви українців, долучені до справи, не зареєстрували, тому що вини не були підтверджені жодними документами.

8
вересня

У Києві на Михайлівській площі пройшла акція протесту «ТВіЙ простір свободи» проти масового вимкнення телеканалу із кабельних мереж різних регіонів України. Підтримати телеканал прийшли не тільки журналісти різних мас-медіа. Серед мітингувальників були й політики від опозиційних партій, письменники й митці. У резолюції мітингу його учасники вимагають: припинити репресії проти незалежних ЗМІ та тиск на журналістів; відновити мовлення каналу ТВі у повному обсязі; відправити у відставку членів Національної ради України з питань телебачення та радіомовлення; припинення цензури у ЗМІ та забезпечити мовникам рівний доступ до поширення телесигналу.

II. Аналітична довідка

✓ Медіа і комунікації

ЖУРНАЛІСТСЬКИЙ ПРОТЕСТ І ВІДКЛЮЧЕННЯ ТЕЛЕКАНАЛУ «ТВі»: ЗАЧИСТКА МЕДІЙНОГО ПОЛЯ ТРИВАЄ

3 серпня в Києві під час відкриття Всесвітнього газетного конгресу низка українських журналістів із руху «Стоп цензурі!» провели акцію протесту проти згортання свободи слова в Україні, в результаті чого представники охорони вирвали з їхніх рук кілька плакатів, застосували при цьому фізичну силу. Цього ж тижня продовжилася хвиля масового відключення опозиційного каналу «ТВі», до якої долучився найбільший український оператор кабельного телебачення «Воля». Ці події засвідчили продовження тривожної тенденції з обмеження свободи слова та доступу громадян до об'єктивної й неупередженої інформації.

Що засвідчив інцидент на Всесвітньому газетному конгресі?

Що чекає на «ТВі» та його глядачів?

Охоронний конфуз

Ситуація довкола журналістської акції протесту та спроб її зупинити під час відкриття Всесвітнього газетного конгресу дуже чітко засвідчила поточний стан справ у відносинах органів влади з представниками журналістського середовища. З одного боку, журналісти, які розгорнули плакати під час виступу Президента Віктора Януковича, мали

на це всі підстави, оскільки протягом останніх двох років тенденції до згортання свободи слова в Україні стали очевидними: абсолютна більшість телеканалів та багато друкованих видань свідомо викривлюють подавану інформацію на користь влади, кількість випадків застосування фізичної сили до журналістів з боку представників

влади різко зросла, і практично всі вони лишаяться непокараними, на незалежні видання («ТВі», «Лівий берег») чиниться тиск тощо. З іншого боку, реакція представників влади на таку мирну форму протесту наочно продемонструвала не лише їх небажання виправляти поточну ситуацію, а й прагнення усувати будь-які вияви протестних настроїв – хоч би й з допомогою сили та перед очима журналістів із різних країн світу.

Несприйняття владою об'єктивної критики у свій бік засвідчила й непослідовна поведінка Управління державної охорони, представників якої звинуватили в застосуванні сили до журналістів. Спочатку державні охоронці відхрещувалися від осіб, які вирвали плакати в журналістів, а згодом почали виправдовувати їхні дії вилученням інших предметів, які намагалися пронести на конгрес, зокрема ножів і рогаток. Утім, пояснити зв'язок між вилученням небезпечних предметів і вириванням плакатів вони не змогли. Вкотре

продемонстрував своє байдуже ставлення до проблем зі свободою слова й Віктор Янукович, який жодним чином не відреагував на протест журналістів під час свого виступу. Не дочекалися ніякої реакції від нього і по завершенні конгресу, що стало ще одним підтвердженням небажання глави держави об'єктивно оцінювати стан справ у царині свободи слова. Відповідно, сподіватися на які-небудь кроки президентської адміністрації у напрямку налагодження діалогу з представниками ЗМІ також не доводиться. Створена нібито для цього Міжвідомча робоча група з аналізу стану дотримання законодавства про свободу слова та захист прав журналістів при Президенті на разі функціонує радше як ширма для наступу на свободу слова, тому обіцянки її керівниці Дарки Чепак розібратися в інциденті під час газетного конгресу радше лишаться порожніми деклараціями.

Останній бастион

Невтішні тенденції в царині свободи слова були доповнені новим витком процесу позбавлення глядачів можливості дивитися єдиний незалежний загальнонаціональний телеканал «ТВі». Ще 31 серпня генеральний директор найбільшого оператора кабельного телебачення в Україні «Воля» повідомив про переведення каналу «ТВі» з соціальних пакетів у розширений, ціна якого у 2–3 рази вища. За даними журналіста каналу Мустафи Найема, це призведе до того, що лише в Києві з 236 тисяч абонентів «Волі» його зможуть дивитися лише ті 78 тисяч, які підписані на розширений пакет. І

хоча керівництво оператора вказує на суто маркетингові причини тарифних змін, журналісти підозрюють, що таке рішення стало результатом тиску Національної ради з питань телебачення та радіомовлення. Таке припущення має під собою підстави, зважаючи на масовий характер виключення «ТВі» з тарифних планів по всій Україні: за даними інтернет-видання «Телекритика», таке рішення протягом останніх двох місяців ухвалили понад 80 кабельних мереж у різних регіонах. Попри те, що представники влади всіляко ігнорують подібні звинувачення, розгортання процесу відключень напередодні

парламентських виборів, нещодавно відкрита (а згодом закрита) кримінальна справа проти генерального директора каналу Миколи Княжицького і рішення останнього балотуватися на виборах за списками опозиційної партії «Батьківщина» вочевидь вказують на замовний характер відключень «ТВі».

Непрямим свідченням цього слугує й нездатність більшості провайдерів пояснити причини відключення «ТВі». Так, 5 вересня генеральний директор оператора «Тріолан», який першим замінив «ТВі» на інші канали, висловив думку, що відключення каналу могло стати результатом «диверсії», тобто ініціативою самих журналістів каналу чи представників опозиційних сил. Така парадоксальна думка стала черговою версією, яку висловили

представники «Тріолану», намагаючись пояснити свій вчинок: раніше всю вину за відключення «ТВі» вони поклали на кількох власних інженерів. Відповісти на запитання, чому в такому разі канал не було повернуто до ефіру пізніше, вони, однак, не змогли. Нова версія про «самовідключення» так само не витримує жодної критики і виглядає відверто невдалою спробою перекласти відповідальність на постраждалу сторону. Найбільш тривожним у цій ситуації виглядає те, що таким чином представник «Тріолану» відверто став на бік влади, чим засвідчив залежність свого провайдера від державних структур. Цілком вірогідно, що такою самою є ситуація і в інших операторів, які вирішили виключити «ТВі» з власних пакетів.

Висновки

Таким чином, журналістський протест і жорстка реакція на нього з боку державної охорони під час виступу Віктора Януковича на відкритті Всесвітнього газетного конгресу наочно продемонстрували всю гостроту проблеми з дотриманням свободи слова та прав журналістів в Україні. Відсутність реакції глави держави на цей інцидент, у свою чергу, підтвердила небажання влади дослухатися до критичних зауважень представників журналістської спільноти. Ще одним свідченням тривожної тенденції згорання свободи слова стало продовження масового відключення незалежного телеканалу «ТВі», який, зокрема, був виключений із базового пакету найбільшого українського оператора кабельного телебачення «Воля». Практично немає сумнівів, що причиною цього став тиск органів державної влади, які напередодні парламентських виборів намагаються позбавити українських глядачів доступу до об'єктивної та збалансованої інформації.

«Україна у фокусі» – щотижневий інформаційно-аналітичний бюлетень Фонду «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва (<http://dif.org.ua>).

Аналітики фонду «ДІ»:

Ірина Бекешкіна

Марія Золкіна

Юлія Ільчук

Олексій Сидорчук

Головний редактор випуску: Ірина Філіпчук